

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure inserțiuni și taxele de abonament se simit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Denumirea de consilier intim a mitropolitului Vasile Mangra

Din incidentul distincției cu titlul de consilier intim Ex. Sa a primit numeroase felicitări pe calea poștei.

Iar la Residența Sa actuală din Oradea-mare Ex. Sa a fost felicitat de toți șefii autorităților bisericești, civile și militare din Oradea-mare.

S'a prezentat Excelenței Sale d-nul Arhiepiscop și Mitropolit *Dr. Victor Mihali*, Prea Sântia Sa d-nul episcop *Dr. Radu*, d-nul comite suprem al comitatului Bihor *Dr. Miskolczy Ferenc*, d-nul comite al orașului Oradea-mare *Dr. Cziffra Kálmán*, Presidentul tablei regești, dnii generali *Cziler* și *Fülöp* etc. etc.

Membrii consistorului arhidiecezan și corpul profesoral al seminarului *Andreianu* s'au prezentat Joi trecută sub conducerea I. P. Cuv. Sale Arhimandritului Vicar *Dr. Eusebiu Roșca*, care în cuvinte alese și bine chibzuite a dat expresiune bucuriei arhidiecezei din incidentul înaltei distincțiuni, de care a fost împărtășit Capul bisericii noastre din partea Majestații Sale, dorindu-i dela Dumnezeu mulți ani, de arhipastorie spre binele Bisericii și a Patriei.

Iar Dumineca trecută după finirea serviciului divin s'a prezentat înaintea E.-c. Sale membrii Consistorului orădan, inteligența și un număr frumos de credincioși din Oradea.

Cu această ocaziune P. On. domn protopop *Andrei Horvath* a rostit următoarele:

«Excelență! Credincioșii bis. ort. rom. membrii consistorului nostru eparhial din loc, își țin de datorița plăcută a se prezenta de data aceasta înaintea Excelenței Voastre, pentru a-și manifesta respectul, dragostea și alipirea față de înalta persoană a Ex. Voastre, și a Vă aduce omagiile sincere, felicitându-Vă din prilejul distincțiunii primite din partea Preagloriosului nostru rege apostolic cu titlul de consilier intim al Majestații Sale!

Dacă privim acest fapt, vom vedea, că distincțiunea aceasta s'a dat aceluia, care cu mare însuflețire și nădejde în viitor, a fost ales capul sfintei noastre biserici ort. române din patrie. S'a dat aceasta distincțiune deci bărbatului, care pentru însușirile sale sufletești, a fost ridicat din

modestul nostru cerc la cea mai înaltă treaptă drept răsplata virtuților sale atât ca cetățean cât și ca biserican.

Am fost și suntem obicinuiți a Vă vedea Esc. în mijlocul nostru, propovăduind adevărul și dreptatea, dragostea patriei și concetățenilor nostri. V'am văzut în fruntea tuturor afacerilor promițătoare pentru neam și biserică.

În lupta înverșunată, unde se dăruiesc indivizi și popoare, ați mers în frunte, cu tărie neînfruntată, ne-ați arătat calea — ca odinioară Moisi din Biblie, — pe care mergând avem să ajungem la limanul dorit.

Acum, când capul bisericii noastre autonome este distins, aceasta distincție se revărsa și asupra noastră a tuturor, cari facem parte din sf. noastră biserică.

Această distincție ne este cu atât mai scumpă, cu cât o privim de a noastră comună și avem datorința, ca prin muncă cinstită, alipire către patrie și tron, să ne facem demni de ea.

Gloria Excelenței Voastre este gloria noastră!

Și în zilele noastre, când toată lumea e în foc, când atâtea mii de vieți se sting, când neamul nostru din patrie pe atâtea fronturi sângerează, aflăm o bucurie de mângâiere în distincțiunea Excelenței Voastre, văzând răsplata muncii cinstitute.

Vă rugăm deci Excelența Voastră, să ne dați voie, ca să Vă dorim ani mulți fericiți. Dumnezeu sfântul să Vă țină în sănătate spre binele sf. noastre biserici, și să fiți talmacitori acolo sus, la tronul regal. că noi Români de sub coroana sf. Ștefan, ori când și între orice împrejurări, toldeanna suntem gata a aduce orice jertfă pentru tron și patrie!

Să trăiți Excelența la mulți ani!»

Ambelor deputațiuni a răspuns Esc. Sa cu cunoscuta-i afabilitate, împărtășind celor prezenți sfaturi și povețe înțelepte

Eroii noștri.

Afară ploaună, e frig, e o înfiorătoare zi de toamnă, care țese fire nespuse de negre în cugetul meu. El honiărea astăzi mai mult ca ori când pe afară pe câmpul de luptă îndepărtat, unde sângele poporului nostru, să scurge încet

și întunecos, ca fumul pe gura hornului. Înainte ochilor sufletului meu stă deschisă o carte cu chipuri dureroase, pline de tristețe; fiecare pagină îmi imaginează frică și groază, răni și moarte; dar mai dureros mă zguduie corpurile palide, sângeroasă și zdrentuite ale eroilor noștri, amuțiți acum pentru totdeauna. Un grozav seceriș al războiului.

Cu gândurile aceste mă apucă noaptea, și eu sed în odaia-mi singuratică pe când afară vântul tinguindu-se și suspinând aleargă pe lângă ziduri. Și acest zgomot sună ca un ecou plin de jale a suspinelor, și plânsului, a nenumăraților părinți, a văduvelor și orfanilor cari și-au pierdut pe cel mai scump al lor, în crâncenul război de astăzi. Sufletul meu parca ar fi obosit de atâtea gânduri triste și simte lipsa mângâierii.

Pe când meditam asupra acestora, un inger bun mi-a dus cugetul înapoi la acea seară plină de sfîntenie, pe care a aranjat-o cu apostolii săi Mântuitorul lumii o zi înainte de suferințele sale. Măiestrul i-și începe chiar vorbirea de adio, pentru că mâine va muri. Cât de cald cât de mângâietor, și ce simțitoare sunt cuvintele Lui.

„Să nu se tulbare inimile voastre“ — așa a început, — „voi credeți în D-zeu, deci credeți și în mine. Căci dacă nu ar fi așa, atunci v'asfi fi spus-o; eu mă duc acolo pentru că să vă pregătesc locuința. Și dacă am ajuns acolo, și am pregătit voaia locuința, atunci voi veni iarăși și vă voi lua și pe voi la mine, pentru că să fiți și voi acolo, unde sunt eu.“

Iar după aceea a vorbit de tatăl, din ceruri, care e și tatăl nostru; de fericire, de mângâierea pe care ne va trimite-o pentru că *ai Lui* să nu rămână ca niște orfani. Și acum urmează un cuvânt, care ca o stea luminoasă străbate sufletul meu trist și toate icoanele dureroase ale amintirilor războiului le iluminează cu o strălucire nespuse de blândă. E un cuvânt adevărat, un cuvânt de mângâiere, care cu cât omul să cugetă la el, cu atât parca îl stăpânește: „O iubire mai mare nu are nimeni, de cât acela care i-și dă și viața pentru prietenul său“ (Ioan. 15, 13.)

Cuvintele acestea mi-le pun la inimă, pentru că cugetele mele grăbesc iarăși îndărăpt la prezentul de acum, și ochii sufletului meu privesc iarăși în cartea cu chipuri războinice și se opresc pe trupurile fiilor neamului meu. „O iubire mai mare nu are nimeni“, oare cuvintele acestea ale Mântuitorului nu se potrivesc și despre eroii noștri? Ei și-au dat viața lor tânără pentru preteni, pentru noi toți.

„Mergem să faurim copiilor noștri o soartă mai bună“, astfel am cetit pe un cupeu al trenului care ducea pe războinicii noștri pe câmpul

de luptă. Aceste sunt unele dintre cele mai frumoase cuvinte, cari s'au rostit în marele războiu actual. Ele sunt revelațiunea măreață a sentimentului adânc și nobil al eroilor noștri. Ei se cugetă la soțte și copii, la părinți, frați și surori, la toate neamurile

— „O soartă mai bună“, voim să le luptăm cu sângele și viața noastră chiar. Ce nespuse de frumos e acest curagiu atât de nobil. Cu drept cuvânt trebuie să zicem cu toții de eroii noștri: el a murit pentru mine, ei au murit cu toții pentru mine.

Moartea de erou e o moarte de jertfa. Eroul i-și jertfește ce are mi scump, aceea de ce omul să despartă mai cu greu; el i-și jertfește viața, pentru a cruta viața altora, pace și libertate. Ei au săvârșit un act de iubire atât de mare și de înaltător, încât noi nu aflăm cuvinte pentru ai pretui pe deplin. „O iubire mai mare nu are nimeni.“

Dar oare nu i-și are orce fapta bună răsplata cuvenită? Noi o știm din gura divină, că cel-ce din iubire i-ți întinde apă — satos fiind, nu-și va va pierde răsplata. Deci cum va rămânea fără răsplată iubirea, când ea sângele și viața și-a dat-o?

Făcând abaterea dela aceea, că moartea face imposibilă mulțumire pământească celor căzuți, mă întreb: există oare o remunerațiune pământească, care să răsplătească în mod demn jertfa de moarte a eroilor noștri? Fără îndoială, că noi-i știm, iar patria pururea recunoșcătoare va prețui nespuse de mult numele fiilor ei eroi, îl va săpa în peatră s'au metal pentru a le pune de model în fața generațiilor viitoare. Dar în aceasta zace o satisfacție mai mare pentru cei-ce există, decât pentru cei-ce au căzut pe câmpul de luptă.

Și totuși dreptatea pretinde, iar cuvântul divin garantează că *lor personal* li-se va răsplăti fapta atât de nobilă și cea din urmă a vieții lor, dar nefiind ocaziune pe pământ, astfel va trebui să aibe loc în altă lume. În lumea cerească Luptători noștri drepti credincioși, cari au căzut în luptă, vor primi răsplată cerească pentru aceea, că și-au dat viața drept jertfa în măreața conștiința a datorinții pentru patrie și împărat pentru iubirii și concetelenii lor. Numai răsplata cerească e deamă de ei, iar răsplata e mare, ca pentru moartea de erou. Viața pentru viață! Eroul și-a dat viața și va trebui să primească viața ca remunerațiune; toate celelalte sunt prea puține. „Cine i-și pierde viața pentru mine, acela va câștiga-o.“ astfel a vorbit Mântuitorul lumii (Mt. 10, 39.)

Dar întrebi tu sperând, și totuși plin de teamă: oare iubitul meu, s'au bărbatul meu, tatăl meu sau mirele meu avu'au ei judecata dreaptă

și neclintită în oara morții? Dacă ei, în momentul ultim când zăcea cu trupul său sângărând, la pământ, avu'ta părerea de rău a păcatelor sale, s'au fost a predispus spre căință? Căci dacă nu atunci el cu toată cruzimea jertfei pe care a adus-o, va fi pierdut pe vecie! Raspunsul fatal:

Luptătorii noștri sunt cu toții creștini buni. Doar ici-colea câte unul, deși nu a putut fi socotit între temătorii de D-zeu, totuși opaițul credinței licuria în adâncul sufletului lui și aceasta lumina D-zeu nu a stâns-o ci va așăta-o. Aceasta a adus-o cu sine însă răboiul cu fața serioasă arătându-ne moartea, dar și vecinicia. Și prin aceasta apoi dreptcredincioșii au devenit temători de D-zeu, iar cei nesocotiți și mai puțin creduli, au devenit penitenți și mai serioși.

În moartea eroică însă, zace o putere spre pocăință deosebită. Decând Messia a murit pe cruce, pentru ca prin ea să nimicească păcatul din lume, și lumea să se pocăiască, are moartea, puterea de a curăți de păcate. Prin moartea mântuitoare alui Hristos, e sfințită și moartea noastră, și dacă noi ne jertfim viața pentru o faptă nobilă, va fi privită aceasta, ca o satisfacere pentru păcat.

Astfel e și cu moartea eroilor noștri. Când au plecat ei la luptă plini de sentimentul datorinții și al supunerii pentru patrie și rege, atunci s'au cugeat ei și au zis: Viața ne este în mâna lui D-zeu, eu îmi voi împlini datorința și chemarea, iar cât privește celălalte va avea D-zeu grija de ele. Eu ma duc lăsând totul în grija Domnului.

Acesta e fără îndoială cugetul său cel mai sublim, cea mai frumoasă și creștinească intrupare a intelectului omenesc. *Eroului, care moare cu cugetul liniștit ca luptătorul nostru, de sigur îi va dărui bunul D-zeu în ceasul morții binefăcătoare ertare.* Acesta e ultimul dar pe pământ, ca răsplată pentru împlinirea dat rînții. Dreptatea d-zească și bunătatea Lui, ne dă noană aceasta credință. Deci liniștită, și resămnați rugativă pentru eroi vosri, căci zice Mântuitorul: „voi aveți acum întristare, dar ear vă voi vedea și atunci inima voastră se va bucura și nimenea nu va lua dela voi bucuria voastră.“ (Ioan 16. 22.)

St. M. C. 1916.

Nărăianțul.

Nr. 4544/1916.

Concurs.

Pin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea ajutoarelor pentru anul școlar 1916/17 pe seama elevilor preparandiali dela institutul pedagogic din Arad.

La ajutoarele acestea pot reflecta numai acei tineri români gr. orientali, cari s'au născut și sunt domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului, și, înscriși fiind cercetează cursurile pedagogice ca elevi ordinari.

Rugările pentru ajutorul din chestiune trebuesc adresate Consistorului eparhiil subsemnat, pe calea Direcțiunei seminariale, ajustate cu următoarele documente originale sau autenticate la notariul public regesc:

1. Extras de botez.
2. Testimoniu școlar despre studiul prestat în anul școlar 1915/16.
3. Certificat de paupertate, dela antistia comunală, vidimat de conducătorul oficiului parohial concernent, despre starea materială a recurrentului și a părinților lui. Certificatul să presinte date pozitive și concrete despre starea materială;
4. Certificat dela direcțiunea institutului despre aceea, că recurrentul e înscriș ca regulat și că decând cercetează regulat prelegerile.
5. Fiecare elev recurrent să spună în rugare, că este asentat ori ba? și dacă da, pe când l-și așteaptă eventuala citare la serviciu de arme.

Arad, șed. cons. 22 Sept. v. 1915.

Consistorial român ort.
din Arad.

Nr. 4560/1916.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea alor șase stipendii de câte 300 cor. din fundațiunea „Teodor Pap“ pe dura a anului școlar 1916/17.

În vederea necesităților speciale ale diecezei, la acestea stipendii condiționate se admit numai elevi ordinari ai cursurilor teologice și pedagogice dela institutul diegezan din loc, născuți și domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului.

Concurenți au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, pe cale Direcțiunei seminariale, ajustate cu următoarele documente originale ori autenticate la vreun notar public regesc:

1. Estras de botez din matricula botezaților, provăzat cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe.
2. Eventualele rudenii dintre reflectanți admiși la concurs, să prezinte și informațiune familiară, din care să se vadă gradul de înrud re cu fundatorul, spre a-și asigura titlul de preferință la stipendiu.
3. Atestat de paupertate dela diregătoria politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților concurrentului, precum și despre starea materială a concurrentului însuși.
4. Testimoniu de pe anul școlar 1915/16
5. Certificat medical dela medicul institutului despre starea sanitară a recurrentului.
6. Certificat, dela Direcțiunea institutului despre aceea, că recurrentul respectiv e elev regulat, și ca atare de când și care curs de studiu îl cercetează ca elev ordinar.

Arad, din șed. cons. dela 22 Sept. (5 Oct. 1916).

Consistorul român ort.
din Arad.

Nr. 4559/1916.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 18 zile pentru conferirea alor trei stipendii de câte 300 cor. din fundațiunea „Iosif Popovici—Paffy“ pe durata anului școlar 1916/17.

În vederea necesităților speciale ale diecezei, la aceste stipendii condiționate se admit numai elevi ordinari ai cursurilor teologice dela institutul ped.-teol. din

Arad, născuți și domiciliați pe teritoriul diecezei Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, pe calea Direcțiunii seminariale, ajustate cu următoarele documente originale ori antedatate la vr'un notar public regesc.

1. Extras de botez din matricula botezaților, cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe;

2. Eventualele rudenii dintre reflectanții admiși la concurs au să prezinte și informațiune familiară, din care să se vadă gradul de înrudire cu fondatorul, spre a-și asigura titlul de preferință la stipendiu.

3. Atestat de paupertate dela direcția politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților recurentului, precum și despre starea materială a recurentului însuși.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1915/16.

5. Certificat medical dela medicul institutului despre starea sanitară a recurentului.

6. Certificat dela Direcțiunea institutului despre aceea că recurentul respectiv este elev regulat, și ca atare decând și care curs de studiu îl cercetează ca elev ordinar.

Arad, din șed. cons. dela ^{22 Sept} 5 Oct. 1916.

Consistorul român ort.
din Arad.

CRONICA.

Sfințire de metropolit. In 15/28 oct. a. c. va avea loc in Oradea-mare — actualul sediu interinal al metropoliei gr. or. române, hirotonirea intru episcop a Es. Sale D-lui Vasile Manga alesul arhiepiscop și metropolit al nostru. Actul sfințirii va fi celebrat de P. S. L. Ioan I. Papp episcopul Aradului și Miron E. Cristea episcopul Caransbeșului. Imediat va urma și introducerea in scaun și cu aceasta — avem dreptul să sperăm, că s'a pus capăt unei epoce invecchite și se vor pune baze sigure și neclintite unei epoce sigure, salutare și de muncă neîndoelnică, spre fericirea neamului și al bisericei.

Intru mulți ani Stăpâne!

P. S. S. D. episc. Miron Cristea, a sosit Miercuri in Arad unde a petrecut ca oaspele P. S. S. D-lui nostru episcop până Vineri, când împreună au plecat la Oradea-mare să săvârșească actul sfințirii intru episcop și instalări Esc. Sale Vasile Mangra in scaunul mitropolitan.

Concurse.

Pentru indeplinirea postului de paroh, la parohia de clasa III-a Husasău protopresbiteratul Peșteșului, pe baza ord. V. Consistor eparhial Orădan, Nr. 2333 B. 19V6, prin aceasta se publică concurs, cu termen de alegere pe ziua de **13/26 Noemvrie 1916.**

Emolumente: Casă parohială și depedențele cu intravilan de 1200 at. □ 2. Pământ parohial de 16 iug. catastrale arător și fâneațe. 3. Birul preotesc, dela fiecare Nr. decasă, câte-o măsură de cucuruz, s'au prețul iei curent. Chiriașii, câte-o $\frac{1}{2}$ de măsură.

4. Stolele îndatinte și precizate in protocolul comitetului parohial din 3/16 Iulie 1916.

5. Intregirea dotațiunei dela stat.

Parohia este de cl III-a. Dările publice, după pământul parohial, le va plăti preotul.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poftiți a-și înainta cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Husasău, Prea Onor. oficiu protopopesce ort. român la Mezötelegd; având dânsii, cu stricta observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se arăta poporului din Husasău in cutare duminică ori Sârbătoare, spre a-și dovedi desteritatea in cântare tipic și oratorie.

Husasău, 3/16 Iulie 1916. *Comitetul parohial.*
n conțelegere cu: *Alexandru Muntean* protopresbiter.

—□— 1—3

Pentru indeplinirea stațiunei învățătoresci-cantorale din Șebiş (Bihar, ppiatul Vascăului) se escrie concurs cu termen de alegere **30 zile** dela prima publicare pe lângă următorul bineficiu:

1. In numărar 451 cor. 78 fil. 2. Stolele cantorale uzuante. 3. Ajutor de stat conform ord. de lege XVI: 1913. 4. Cvarțir corespunzător cu grădină de legume. 5. Pentru încălzitul salei de învățământ 12 metri lemne trasportate in curtea școalei. 6. Pentru coferințele și adunările generale învățătoresci va primi învățătorul suma statorită in regulamentele bisericești școlare. Descriptoria școalei se va îngriji comuna bisericească.

Reflectanții la aceasta stațiune se va prezenta in termenul regulamentar in biserica din Șebiş Körössebes spre a-și arăta desteritatea in cant și tipic, iar recursul cu documentele necesare le vor înainta P. On. oficiu protopopesce al tracului Vascău in Cusuiuş (Köszvényes up. Kisszedres).

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *V. Nicoruția*
vicar protopopesce.

—□— 1—3

4563/1916

Aviz.

Prin aceasta se avizează cei interesați, că termenul pentru examenul de cvalificațiune preoțească a candidaților la preoție din dieceza Aradului, prescis pin Statutul organic și Regulamentul special s'au desfipt pe 27 Octomvre (9 Noemvrie) 1916 și zilele următoare la 8 ore anteameaz in sala de ședințe a Consistorului gr. or. rom. dln Arad.

La examen sunt admiși toți absolvenți de teologie cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subșternut la timp cererile corespunzător ajustate.

Arad, la 8/21 Octomvre 1916.

Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.

Edict.

Învățătorul Constantin Mărcuț din Moneasa care și-a părăsit. postul pe vreme mai lungă fără de a-și anuța la superiorii săi ubicațiunea, prin aceasta este îndrumat ca în **30 de zile** dela prima publicare a acestui edict să se înfățișeze la sub senatul Consistor și să-și reocupe postul, la dincontră postul său învățătoresc se va considera de vacant.

Arad 23 Septemvre (6 Oct.) 1916.

Consistorul rom. gr. or. din Arad.